

Een videostill uit de podcast 'Natuurlijk!' van Donker Groep, aflevering 2 over circulariteit

Circulariteit begint niet bij afval, maar bij het ontwerp

Tweede aflevering van podcast Natuurlijk! verkent hoe natuurlijke kringlopen kunnen inspireren tot een circulaire economie

Wie het woord circulariteit hoort, denkt vaak aan recycling. Aan afval scheiden, materialen hergebruiken en grondstoffen terugwinnen. Volgens Esther Wierda-Kruiper, manager duurzaamheid en circulariteit bij Donker Groep, is dat slechts een deel van het verhaal. In de tweede aflevering van de podcast 'Natuurlijk!' pleit zij voor een bredere kijk op circulariteit, geïnspireerd door de natuur. Want waar mensen nog worstelen met afvalstromen, kent de natuur dat begrip eigenlijk niet.

Auteur: Heleen Kommers

'De natuur is onze inspiratiebron', zegt Wierda-Kruiper. 'Kijk naar een boom. Die neemt voedingsstoffen op, groeit, vormt bladeren en laat die weer vallen. Dat blad verteert en wordt opnieuw voedingsstof. Dat is eigenlijk de perfecte kringloop.'

Volgens haar is dat direct een belangrijke les voor bedrijven. Veel organisaties richten zich bij circulariteit op technische materialen zoals kunststof, staal of beton. Daarbij gaat de aandacht vaak uit naar recycling. Maar recycling is volgens haar niet hetzelfde als circulariteit. 'Recycling verlengt vaak alleen de levensduur van de grondstof. Na één ronde eindigt die vaak alsnog als afval en daarmee verliest de grondstof zijn waarde. Dat noemen we down-

Esther Wierda-Kruiper

cycling. Uiteindelijk houdt die kringloop ergens op. Echte circulariteit draait om het sluiten van kringlopen, zodat grondstoffen steeds opnieuw gebruikt kunnen worden.

Levende systemen

Juist de groene sector kijkt volgens Wierda-Kruiper al langer naar een ander type kringloop: de biologische kringloop. Daarbij gaat het niet alleen om materialen, maar om complete levende systemen. 'Circulariteit gaat voor mij niet alleen over materialen. Het gaat ook over bodem, water, beplanting en substraten. Uiteindelijk zijn dat allemaal levende systemen waarin kringlopen een belangrijke rol spelen.' Dat zie je terug in de dagelijkse praktijk van

groenbeheer. Blad kan blijven liggen als mulchlaag, snoeihout krijgt een functie als takkenril en groenafval wordt waar nodig gecomposteerd. De compost wordt vervolgens weer gebruikt als grondstof voor nieuwe substraten en bodemverbetering. 'Van compost maken we weer nieuwe substraatproducten. Die brengen we vervolgens terug in de bodem, zodat bomen en planten opnieuw kunnen groeien. Dan houd je die natuurlijke kringloop in stand.'

Volgens haar gaat het daarbij niet alleen om het rond laten gaan van grondstoffen. Minstens zo belangrijk is het gezond houden van het systeem zelf. 'Het gaat ook om gezonde ecosystemen. Niet alleen om de kringloop, maar ook hoe je dat levende systeem in stand houdt.'

Tachtig procent zit in het ontwerp

Een tweede les uit de natuur is volgens Wierda-Kruiper dat circulariteit veel eerder begint dan vaak wordt gedacht: niet bij afval, maar bij ontwerp. 'Tachtig procent van de circulariteit zit eigenlijk al in het ontwerp.'

Daarom begint een circulaire aanpak volgens haar met een eenvoudige vraag: is iets nieuws wel nodig? In veel projecten wordt nog steeds uitgegaan van verwijderen, afvoeren en opnieuw beginnen. Terwijl bestaande bomen, heesters of materialen vaak nog veel waarde vertegenwoordigen. 'We kijken eerst wat er al aanwezig is. Kunnen bomen blijven staan? Kunnen materialen een tweede leven krijgen? Pas daarna kijken we naar nieuwe oplossingen.'

Dat geldt zowel voor groen als voor verharding en straatmeubilair. Materialen die vrijkomen uit projecten worden waar mogelijk opnieuw ingezet. Ook wordt steeds vaker ontworpen met modulaire onderdelen, die later eenvoudig uit elkaar gehaald en opnieuw gebruikt kunnen worden.

Kijken naar het hele systeem

De natuur biedt volgens Wierda-Kruiper nog een tweede belangrijke les. Waar bedrijven

vaak denken vanuit eigendom, winst en aanschaffkosten, draait het in natuurlijke systemen om het optimaal benutten van wat beschikbaar is. 'De natuur denkt niet in eigendom. Voor alles is uiteindelijk een bestemming. Er blijft geen afval over.'

Volgens haar kijken bedrijven nog te vaak naar de prijs van vandaag en te weinig naar de gevolgen op langere termijn. 'We kijken veel te weinig naar de ecologische impact en de kosten over de hele levensduur. Eigenlijk zouden die maatschappelijke kosten veel meer onderdeel moeten zijn van de businesscase. De waarde van zo'n boom is zoveel groter wanneer hij blijft leven.'

Dat vraagt volgens haar ook om een andere vorm van samenwerking. Net als in een ecosysteem kan geen enkele partij zelfstandig een volledig circulair systeem realiseren. 'Dat kunnen we ook van de natuur leren. Een ecosysteem bestaat uit een netwerk van organismen, die allemaal een rol spelen. Zo werkt het in onze economie eigenlijk ook.'

De natuur als leermeester

De podcast laat zien dat circulariteit veel breder is dan afvalscheiding of recycling. De natuur biedt een voorbeeld van een systeem waarin grondstoffen voortdurend blijven circuleren en waarin de gezondheid van het geheel centraal staat. 'In de natuur worden kosten noch moeite gespaard om alles te benutten wat er is', concludeert Wierda-Kruiper. Alles wat van waarde is, wordt benut. Daar wordt niet gekeken naar wat het kost, maar naar wat het oplevert. In de natuur blijven de efficiëntste systemen overeind. 'Daar kunnen wij als mens nog veel van leren.'

Voor Wierda-Kruiper is dat misschien wel de belangrijkste boodschap van circulariteit: niet kijken naar losse materialen of afzonderlijke producten, maar naar het functioneren van het hele systeem. Maak de cirkel zo klein mogelijk, maar zo groot als nodig is. Bodem, water, beplanting, beheer en materialen maken allemaal deel uit van dezelfde kringloop. Juist daarin kan de natuur volgens haar dienen als voorbeeld voor een circulaire economie.

Waar mensen nog worstelen met afvalstromen, kent de natuur dat begrip eigenlijk niet

BE SOCIAL
Scan, lees & deel!